

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

MAREC 1998/3/L.VII

▲ DOMAČE NOVIČKE ● Uvodni govor na predstavitev rezultatov mednarodnega projekta za spremljanje pismenosti ● Razpis nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1998 ● Prenova izobraževanja odraslih ▲ UTRINKI IZ SVETA ● Informacijsko-dokumentacijska dejavnost se spleta v omrežja ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Demonstracijska skupina - nov Dobrin projekt ▲ OČI KRITIKE ● Ali bo izobraževanje z davkom na dodano vrednost postalo še bolj nedosegljivo? ▲ KAJ MENITE? ● Etični vidiki izobraževanja ▲ PRIPRAVLJAMO/PRIPRAVLAJO ● Kurikularna prenova in spopolnjevanje andragoških delavcev ● Nenehno usposabljanje v dobro narave in ljudi ● Temelji emocionalne inteligence ▲ POSVETI, KONFERENCE ● Vabilo na srečanje mednarodnega združenja ISCAE ▲ OBVESTILA ● Razpis programov Phare LIEN in programov Phare partnership 1997 ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali teče vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - urednica in vodja Informacijskega središča, Meri Beganočič - DTP in design.
- Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, E-mail:zvonka.pangerc@acs-saec.si

Po mnenju Urada Vlade za informiranje št. 23/207-93 z dne 26.7.1993 sodi bilten Novičke med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

DOMAČE NOVIČKE

Uvodni govor na predstavitev rezultatov mednarodnega projekta za spremljanje pismenosti

O delovnem srečanju v sklopu mednarodne raziskave pismenosti odraslih na Andragoškem centru Slovenije (od 29. do 30. januarja 1998) smo poročali že v februarskih Novičkah, tokrat pa objavljamo nekoliko prirejen izvleček iz pozdravnega govora, ki ga je imel Tomaž Banovec, direktor Urada za statistiko Republike Slovenije.

Urad za statistiko Republike Slovenije je ena od vladnih ustanov. Je strokovno neodvisna in vključuje vse znanstvene in strokovne dosežke širšega in ozjega strokovnega in institucionalnega okolja. Nacionalni program statističnih raziskovanj, ki temelji na Zakonu o državni statistiki, vključuje mnoge naloge, vključno tiste, ki jih izvajajo druge institucije v sodelovanju s Statističnim uradom. Imajo pa skupen namen: s pomočjo statističnih podatkov razumeti in upravljati sedanost in odločati o prihodnjih korakih.

Slovenija seveda ni kot osamljen otok. Smo majhen narod v morju večjih dežel. Naše prebivalstvo predstavlja 0,037 odstotka svetovnega in proizvaja okrog 0,074 svetovnega brutoproizvoda. Slovenci se ponašamo s posebnostmi naše pokrajine in zgodovinskimi značilnostmi, poleg tega pa tudi s čudovitim jezikom, ki se ga je težko naučiti. Poleg ednine in množine ima namreč tudi dvojino, sklanjanje samostalnikov in pridevnikov pa tudi spreganje vseh glagolov. Lahko bi rekli: "Čudovito!" Toda tudi naša vzgojna struktura je nekako posebna. Imeli smo obdobje polne zaposlenosti, ko je vsakdo lahko dobil delo. Tovarne so zaposlovale vse domače prebivalstvo in celo priseljence od drugod. Pomembnejše je bilo ljudi zaposlovati kot pa to, kakšne ljudi zaposlovati. Zaradi popolne zaščite delovnih mest in tudi drugih socialnih ugodnosti je v drugačnih političnih razmerah veliko ljudi prenehalo študirati in se raje zaposlilo.

Čeprav so analitiki opozarjali, da v prihodnosti ne kaže dobro, se je tovrstno zaposlovanje obdržalo, vse dokler se Slovenija v letu 1991 ni osamosvojila. Napaka je kmalu postala očitna in zanjo smo morali plačati tako delodajalci kot zaposleni. Ob upoštevanju težavnosti jezika in komunikacije se soočamo tudi s funkcionalno in delno nepismenostjo zaposlenih in mladih ljudi. Dodatno izobraževanje, ki je bilo politika razvitega sveta in še posebno Evrope, pri nas ni bilo kaj posebej iskano. Poleg tega so različna potrdila pogosto nadomeščila diplome. Jezik kot sredstvo komuniciranja in pismenost v širšem pomenu sta bila manj pomembna.

Zdaj to predstavlja nenehno težavo. Mednarodna raziskava, v kateri sodelujete, je zelo pomembna za sedanje delo. To delo izpostavlja tudi pojav informacijske družbe.

Informacijska doba poleg splošne pismenosti ljudi in komunikacijskih veščin zahteva tudi več vrst pismenosti. V 80. letih smo v Sloveniji iznašli izraz računalniška pismenost, poznamo tudi tehnološko nepismenost in še nekatere druge.

Obstaja pa tudi evropska pobuda: Slovenija čaka na članstvo v Evropski zvezi. V 80. letih so angleščina in drugi tuji jeziki v Sloveniji nadomestili srbski oziroma hrvaški jezik kot drugi komunikacijski jezik. Zahteva se nova dodatna pismenost. Kako bi lahko razumeli tuje skupnosti, njihove jezike in kulture in komunicirali z njimi brez naše temeljne pismenosti! Odpri meje in globalizacija gospodarstva kažejo, da se bomo morali učiti vse življenje in da bo komunikacija drugačna in zahtevnejša.

To je čas velikih zasukov: cilji so v nenehnem gibanju, strelci pa tudi. Pismenost se mora razvijati znotraj družbe, ki je del svoje komunikacije prenesla na računalniško mrežo. Ker je čedalje manj nadpovprečno izobraženih posredovalcev, postajamo vsi subjekti komunikacije, ki mora biti vsaj ustrezna, če že ni popolna. Ni dovolj posredovalcev, ki bi povezali sintakso s semantiko in pragmatičnostjo.

In tako se soočamo z dejstvom, da moramo, še preden se odločimo o tem, kaj storiti, ugotoviti, kakšna je situacija. Patrick Gedds je dejal, da mora biti raziskava pred načrtom. Tudi Statistični urad podpira raziskovalno načrtovanje na Andragoškem centru Slovenije. Ta podpora pa ni omejena le na pripravo vzorčenja. Slovenija ima zaradi svoje tradicionalne usmerjenosti k registriranju dobro evidenco in statistično podlago za še več analiz in statističnih pregledov. Tudi socialno ozadje vsake osebe, zajete v raziskavi, je prav tako na voljo, saj se lahko za statistične namene povežejo in uporabijo mnogi osebni podatki iz več upravnih registrov. Zato je možno nekatere podatke o socialno-ekonomskem statusu ljudi, zajetih v raziskavi, vključiti v vaš projekt: to pa ste tudi že upoštevali pri izbiri vzorca raziskave.

Tomaž Banovec, Urad za statistiko RS

Razpis nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1998

Obveščamo vas, da je 23. marca 1998 v Šolskih razgledih in 20. marca 1998 v Uradnem listu RS izšel razpis nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1998.

Časa za oddajo predlogov je veliko. Med nami so sodelavci, ki si zaslужijo nagrado za uspešno in prizadetno delo, zato ne odlašajte do zadnjega. Naj se tudi v številu predlogov vidi, da razvoj izobraževalne dejavnosti temelji na ljudeh, ki si te nagrade zaslужijo.

Maša Stavanja, ACS

Odbor za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju šolstva na podlagi 7. člena zakona o nagradah Republike Slovenije na področju šolstva (Ur. I. RS, št. 56/94) ter 2. člena pravilnika o delu odbora za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju šolstva objavlja

razpis

nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1998

Nagrade Republike Slovenije na področju šolstva se podeljujejo za najvišje dosežke, ki pomembno prispevajo k kvalitetnemu delu v vzgoji in izobraževanju, k razvoju pedagoške teorije in prakse ter k povezovanju obeh z ožjim in širšim okoljem.

Kandidate(-ke) za nagrade lahko predlagajo fizične in pravne osebe.

Področja

Nagrado lahko prejme posameznik(-ica), skupina, zavod ali druga organizacija na področju predšolske vzgoje, osnovnega šolstva, osnovnega glasbenega šolstva, izobraževanja in usposabljanja otrok in mladostnikov z motnjami v razvoju, srednjega šolstva, izobraževanja odraslih, višjega in visokega šolstva, dijaških in študentskih domov, šolstva pripadnikov madžarske in italijanske narodnosti in Romov, šolstva pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ter dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture za Slovence po svetu.

Odbor bo podelil največ enajst nagrad, od tega na posameznem področju največ tri.

Nagrado lahko prejme posameznik(-ica), skupina, zavod ali druga organizacija, če deluje na posameznem področju najmanj 10 let.

Posameznik(-ica) lahko prejme nagrado za življenjsko delo, če je na posameznem področju deloval(-a) najmanj 30 let.

Nagrade in kriteriji za dodelitev

Nagrada za posebno uspešno vzgojno-izobraževalno, inovacijsko in organizacijsko delo v vzgoji in izobraževanju se lahko podeli, če kandidat(-ka) izpolnjuje naslednje pogoje:

- če ima naziv svetnik(-ica) ali je izvoljen(-a) v naziv visokošolskega učitelja,
- če najmanj 10 let ustvarjalno deluje na področju vzgoje in izobraževanja;
- če je dosegel(-la) nadpovprečne in v javnosti potrjene rezultate na področju vzgoje in izobraževanja.

Nagrada se lahko podeli tudi v primeru, če je kandidat(-ka) najmanj 20 let dejaven (-a) na področju vzgoje in izobraževanja ali če je upokojen(-a).

Nagrada za avtorsko delo na področju učbenikov in učnih pripomočkov se lahko podeli, če kandidat(-ka) izpolnjuje naslednje pogoje:

- če ima najmanj naziv svetovalec(-ka) ali je izvoljen(-a) v naziv visokošolskega učitelja ali sodelavca(-ke),
- če najmanj 10 let ustvarjalno deluje na področju vzgoje in izobraževanja,
- če je v zadnjih petih letih napisal(-a) vsaj en učbenik, ki ga je strokovna kritika ugodno ocenila, oziroma je pripravil(-a) več učnih pripomočkov, ki so bili ugodno ocenjeni in so se širše uveljavili na področju vzgoje in izobraževanja,
- Nagrada se lahko podeli tudi v primeru, če je kandidat(-ka) najmanj 20 let dejaven(-a) na področju vzgoje in izobraževanja ali če je upokojen(-a).

Nagrada za najvišje dosežke v znanstveno-pedagoškem delu v vzgoji in izobraževanju se lahko podeli, če kandidat(-ka) izpolnjuje naslednje pogoje:

- če ima naziv znanstvenik(-ca) svetnik(-ica) ali je izvoljen(-a) v naziv visokošolskega učitelja ali znanstvenega sodelavca(-ke),
- če najmanj 10 let ustvarjalno deluje na znanstveno-pedagoškem področju vzgoje in izobraževanja,
- je v zadnjih petih letih napisal(-a) vsaj eno znanstveno delo na področju vzgoje in izobraževanja, ki je pomembno prispevalo k razvoju tega področja, h kvaliteti pedagoškega dela in vključevanju študentov v raziskovalno-študijske procese v visokem šolstvu.
- Nagrada se lahko podeli tudi, če je kandidat(-ka) upokojena(-a).

Nagrada za živiljenjsko delo v vzgoji in izobraževanju se lahko podeli, če kandidat(-ka) izpolnjuje naslednje pogoje:

- če je najmanj 30 let dejaven(-na) na področju vzgoje in izobraževanja,
- če njegovi (njeni) učenci, dijaki, študentje oziroma odrasli dosegajo nadpovprečne uspehe pri šolanju oziroma študiju ali na najvišjih domačih ter tujih tekmovanjih,
- če dosega nadpovprečne rezultate pri vzgojno-izobraževalnem, svetovalno-mentorskem, strokovnem ali znanstvenoraziskovalnem delu,
- če se je vidno uveljavil(-a) na področju dodiplomskega, podiplomskega izobraževanja oziroma stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev oziroma vzgojiteljev.

Nagrada se lahko podeli tudi, če je kandidat(-ka) upokojen(-a).

Obvezne sestavine predloga za nagrado

Predlog za dodelitev nagrade mora vsebovati:

- ime in priimek kandidata(-ke), naslov stalnega bivališča, izobrazbo ter zaposlitev,
- ime in priimek kandidatov(-k), naslov stalnega bivališča, izobrazbo ter zaposlitev, če gre za skupino posameznikov,
- ime zavoda ali druge organizacije, naslov, natančen opis dejavnosti zavoda ali druge organizacije,
- pisno utemeljitev z dokazili,
- osnovne podatke o predlagatelju.

Pravne in fizične osebe pošljejo predloge z utemeljitvijo in dokazili v zaprti ovojnici na naslov: Ministrstvo za šolstvo in šport, Župančičeva 6, Ljubljana, s pripisom: "Ne odpiraj - razpis za nagrade na področju šolstva", ali jih prinesejo osebno do petka, 28. avgusta 1998, do 12. ure.

Prenova izobraževanja odraslih

Tistim, ki so že na predstavitvi *Izhodišč za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja odraslih v Tednu vseživljenjskega učenja* poudarjali, kako pomembna in potrebna so, najprej povejmo, da sta Področna kurikularna komisija za poklicno in strokovno izobraževanje ter Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih sredi februarja na skupni seji ta dokument že sprejeli. Njegova obravnava v Nacionalnem kurikularnem svetu in sprejemanje v pristojnem strokovnem svetu sicer še sledita in upravičeno upamo, da bodo *Izhodišča* kmalu obravnavana in sprejeta tudi v teh telesih.

Zaradi omenjene obravnave februarska seja Področne kurikularne komisije ni mogla vključevati veliko dodatnih vprašanj. Vseeno kaže poudariti, da je bil, upoštevajoč pripombe in predloge ob osnutku, sprejet predlog *Programa dela PKK IO za leto 1998*. Tega ne poudarjam le zato, ker gre za formalno sprejetje, ampak predvsem zato, ker smo pri oblikovanju programa (in bomo tudi pri njegovem uresničevanju) opozarjali na pomembnost take dinamike dela področne in vseh programske komisij, ki bo ob siceršnji obravnavi specifičnih in aktualnih problemov izobraževanja odraslih ob koncu leta oziroma prenove zagotovila tudi sprejetje in uvajanje novih izobraževalnih programov za odrasle povsed, kjer bo to mogoče. Trenutno smo s tem najdije pri osnovnošolskem in gimnazijskem izobraževanju odraslih ter pri programih jezikovnega izobraževanja, ki se pripravljajo posebej za odrasle. V začetku omenjeno sodelovanje med komisijama in *Izhodišča* kot rezultat tega pa nam dajeta priložnost in obenem narekujeta potrebo po pospešenem delu tudi na vseh ravneh poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih.

Trenutno v ACS poteka prvi od več načrtovanih seminarjev v okviru spopolnjevanja za potrebe kurikularne prenove. Modul z naslovom *Razvijanje izobraževalnih programov za odrasle* je, sodeč po odzivu in živahni razpravi, pravi odgovor na potrebe izobraževalcev in članov programske komisij. Sicer pa bo PKK IO v marcu imel dve seji in predvsem o drugi bomo v naslednji številki *Novičk* obširneje pisali, saj je K aktualni razpravi o nižjem poklicnem izobraževanju, programih USO in certifikatnem sistemu (kar bo osrednja točka seje) poleg članov področne komisije povabljena vrsta predstavnikov pristojnih ustanov. Pričakujemo torej lahko, da bomo v razpravi in s sprejetimi sklepi pomagali rešiti probleme in nejasnosti okrog tovrstnega izobraževanja, obenem pa začrtali smeri njegovega bodočega razvoja.

mag. Janko Berlogar, ACS

Evalvacija programa UŽU v letu 1997

(nadaljevanje iz prejšnje številke)¹

V prejšnji številki smo predstavili predvsem podatke o organizacijah, ki izvajajo program UŽU, ter o udeležencih programa. V drugem delu pa se bomo posvetili predstavitvi učiteljev, njihovega dela, uporabi metod in oblik poučevanja, učnih pripomočkov in gradiv.

Učitelji

Trenutno je v Sloveniji 44 usposobljenih učiteljev, ki so si v posebnem programu usposabljanja na ACS pridobili licenco za izvajanje programa UŽU. Med njimi je dve tretjini aktivnih – tako je lani program izvajalo 25 učiteljev. Pri vseh izvedbah programa UŽU sta sodelovala dva učitelja, v dveh izvedbah pa je občasno priskočil na pomoč še tretji učitelj. Program UŽU predvideva, da ga izvajata dva usposobljena učitelja, večina izvajalskih organizacij pa ima usposobljenega enega učitelja, le v 5 organizacijah sta usposobljena dva in v eni po tri. Zato si izvajalci še vedno pomagajo tudi z gostujučimi učitelji, ki jih je na usposabljanje poslala kakšna druga organizacija. Pri vseh teh objektivnih ovirah je težko upoštevati priporočilo programa UŽU, naj bodo učitelji iz istega okolja kot udeleženci – tej zahtevi je ustrezalo 11 učiteljev. V letu 1997 je večina učiteljev izvajala program UŽU honorarno (76 %), ostali pa so redno zaposleni v izvajalski organizaciji.

Vsebine programa

Vsebine programa UŽU, ki usposablja udeležence za funkcionalne rabe branja in pišanja v vsakdanjem življenju odraslih, temelijo na prepletanju temeljnih vsebin (računanja v vsakdanji rabi, tvorjenja ustnih in pisnih sporočil, branja pisnih besedil z razumevanjem, sporazumevanja v različnih socialnih okoliščinah) - ter na prepletanju integrativnih vsebin (motivacije, spremljanja napredovanja udeležencev in splošne poučenosti). Zato tudi želimo, da bi učitelji pri izvedbah programa resnično poskrbeli za povezovanje vsebinskih področij. To pa je težko uresničljivo, če ne uporabljajo pestrih metod in oblik poučevanja, učnih pripomočkov in gradiv iz vsakdanjega življenja udeležencev. Največ učiteljev (43 %), povezuje sporazumevanje s temami iz splošne poučenosti in sporočanja, manj učiteljev (36 %) pa povezuje vse vsebinske sklope programa UŽU; precej učiteljev (18 %) izvaja le računanje, brez povezovanja z drugimi vsebinami, 3 % pa izvajajo le organizacijsko delo. Opazili smo, da učitelji manj časa namenjajo integrativnim vsebinam, več pa temeljnim vsebinam. V nekaterih skupinah pa skorajda ne obravnavajo vsebin (ali pa jih obravnavajo neustrezeno), ki so po našem mnenju ključne za trenutni položaj udeležencev v programih, in sicer:

¹ Besedilo je nastalo na podlagi nacionalnega poročila o evalvaciji programa UŽU v letih 1996-97, ki so ga pripravile: Olga Drofenik, mag. Alenka Janko Spreizer in mag. Ester Možina.

izobraževanje, socialna varnost, zaposlitev in iskanje dela. Vključitev v izobraževanje, zmožnost iskati delo, zagotovljena socialna varnost ipd. so pravzaprav cilji programa UŽU za udeležence in povsem nedopustno je, da ta področja niso sestavni del programa ali pa da se obravnavajo 'že teoretično' (primeri, ko v času izvedbe programa skupine niti enkrat ne obišče predstavnik Zavoda za zaposlovanje, Centra za socialno delo ali izobraževalne organizacije). Značilno je, da v takih skupinah učitelji tudi ne izdelajo individualnega načrta za posamezne udeležence, iz katerega bi bilo razvidno, kaj bodo udeleženci počeli po končanem programu. V teh primerih tudi ni pričakovanih učinkov programa UŽU za udeležence: po končanem programu se vrnejo v stanje pred programom. Pogosto postanejo še bolj zagrenjeni in nedejavni, kajti propadel je še en poskus, da bi se v njihovem življenju kaj spremenilo. Vsebine programa pa tudi zelo hitro pozabijo, če jih nimajo priložnosti obnavljati.

Druge splošnoizobraževalne vsebine, ki so jih lani najpogosteje obravnavali, so bile: kultura, komunikacija, zdravje, bolezni, zdrava prehrana, aktualni politični dogodki; manj pogoste pa so bile teme o športu, osebnostni rasti, zgodbivini kraja in geografiji.

Metode učenja in poučevanja

Pri uporabi primernih metod pri različnih vsebinah programa UŽU se zelo kaže usposobljenost, pa tudi ustvarjalnost učitelja, ki izvaja program UŽU. Uporabo metod vrednotimo tudi pri opazovanju učnih enot. Prevladujejo metode predavanje, razlaga, pogovor, pa tudi aktivnejše metode, kot so diskusija, skupinsko delo, izobraževanje s pisnimi viri, igra vlog, svetovanje, konzultacija, nastopi udeležencev, zapisovanje po nareku, izobraževanje s pomočjo množičnih medijev.

Pogosto si ogledajo tudi kulturne in druge ustanove v lokalni skupnosti, s čimer želimo prispevati k boljšemu poznавanju institucij, spodbuditi udeležence za obiske kulturnih ustanov (npr. knjižnice, gledališča, muzeja, galerije, kina), ter za kakovostno preživljanje prostega časa, nekateri obiski so namenjeni učinkovitejši komunikaciji s svetom (pošta, avtobusna in železniška postaja) ter orientaciji v skupnosti ali pa usposabljanju za obvladovanje vsakdanjih pisnih in bralnih ter računskih spremnosti pri nekaterih življenjskih opravilih (pošta, banka). Nekateri obiski so namenjeni tudi predstavitvi možnosti za nadaljnje usposabljanje in zaposlitev udeležencev po končanem programu (npr. ogled proizvodnje oziroma delavnice). Obiski so seveda odvisni od potreb in želja skupine, pa tudi od objektivnih možnosti, ki jih ponuja domači kraj. Tako skupine precej pogosto obiskujejo knjižnice, gledališča, galerije, muzeje, posamezne skupine pa so obiskale druge ustanove, kot so akvarij, tržnica, vinska klet, letališče, mladinski center, zdravstveni dom, Center za socialno delo, Rdeči križ, tiskarna ipd.

K splošnoizobraževalnim vsebinam prispevajo tudi obiski strokovnjakov z različnih področij, zelo pomembno pa je, da učitelji organizirajo pogovor s svetovalci za zaposlitveno in izobraževalno kariero. Tega dejstva se zavedajo tudi učitelji, saj so redki tisti, ki pogovora ne organizirajo. Svetovanju za izobraževanje in zaposlovanje izobraževalne organizacije namenjajo zelo različno števil ur, od 1 do 24.

Učno gradivo

Od leta 1992, ko smo začeli uvajati program UŽU, je bilo razvitetih nekaj posebnih gradiv za udeležence in učitelje. ZLUS je leta 1993 izdala gradivi za računanje v vsakdanji rabi ter razumevanje in tvorjenje ustnih in pisnih sporocil. Priročnik za sporazumevanje se je po prvem letu izkazal za pomanjkljivega in enostranskega, zato ACS ni priporočal uporabe. Pred dvema letoma smo oblikovali skupino učiteljev, ki je začela pripravljati priročnik po posebni metodologiji, gradivo je še vedno v pripravi pri ZLUS.

Izkušnje so nas prepričale, da ni mogoče razviti takšnega priročnika, ki bi bil primeren za vse skupine, zato je usposobljenost učiteljev še toliko pomembnejša. Program UŽU zahteva, da so učna gradiva in pripomočki prirejeni specifičnosti skupine in lokalnega okolja, zato so učitelji usposobljeni za razvijanje učnih gradiv in uporabo različnih virov učenja.

Pri evalvaciji spremljamo gradiva, ki jih učitelji uporabljajo za izdelavo učnih listov ter gradiva in pripomočke, ki jih dobijo udeleženci v programu UŽU. Še vedno več kot polovica izvajalcev uporablja gradiva ZLUS, knjige za motivacijo in popestritev so uporabljali le v posameznih skupinah, priročnike in slovarje pa so v končnem poročilu navedli v Dartu ter Alfabetu. Na hospitacijah smo videli zelo zanimive učne liste, ki so jih izdelali učitelji za posamezne skupine, različna gradiva in pripomočke, vendar pa jih žal niso vpisali v končno poročilo.

Za učitelje v programih UŽU trenutno ni priročnika, vendar pa na ACS iz leta v leto dopolnjujemo gradiva za usposabljanje učiteljev. Tudi ta gradiva uporablja večina učiteljev pri pripravi učnih listov za udeležence, v nekaterih primerih pa jih preprosto kopirajo, vendar to ni najbolj zaželeno. Navajamo podrobnejšo analizo uporabljenih gradiv.

Za sporočanje so izvajalci navajali naslednje virе.

1. Gradivo ZLUS za udeležence delno uporablja 9 izvajalcev od 16, za katere imamo podatke (Doba, Invel, Stik Mežica, Inter-es, Dart, LU Celje, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož).
2. Gradivo iz usposabljanja za učitelje UZU uporabljajo vsi izvajalci, kot smo ugotovili na hospitacijah, v končnih poročilih pa je to navedlo 7 izvajalcev (Stik Mežica, Dart, LU Celje, LU Koper, Andragoški zavod Maribor, LU Žalec, PCPI Krško).
3. Priročnike za pravopis (Pravopis, Abeceda pravopisa, Cik-cak po pravopisu, Slovenska pravopisna pravila) in SSKJ uporablja večina izvajalcev, posebej pa je to navedlo 7 izvajalcev (Doba, Invel, Stik Mežica, Diada, LU Kranj, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož).
4. Druge priročnike za slovenski jezik (Pouk slovenščine malo drugače, Sporočanje za šolo in vsakdanjo rabo, Pisno sporočanje za vsakdanjo rabo, Pišem, torej sem) pa navaja 5 izvajalcev (Stik Mežica, Diada, LU Kranj, PCPI Krško, LU Ormož).

Pri matematiki so poleg gradiva ZLUS in gradiva za usposabljanje učiteljev uporabljali tudi priročnike in revije za popestritev matematike (Moja zabavna matematika, Bližnjica do matematike, Presek). Ta gradiva uporabljajo 4 izvajalci (Doba, Alfabet, Invel, Andragoški zavod Maribor).

Izvajalci so uporabljali tudi gradivo s področja psihologije, komunikacije (Doba, Diada in Andragoški zavod Maribor), s področja predpisov, delovne zakonodaje in podjetništva (Invel, Inter-es in Dart), pa tudi dnevni tisk, tedensko in mesečno periodiko (uporabljajo jo v Alfabetu).

Gradivo, ki ga uporabljajo učitelji, je precej bolj raznovrstno kot pa gradivo za udeležence, kar kaže na to, da učitelji črpajo zamisli in vaje iz različnih virov in jih prilagajajo potrebam in interesom v posamezni skupini. Precejšnje število izvajalcev še vedno uporablja gradivo za udeležence, ki ga je pred 4 leti izdala ZLUS, čeprav smo ga odsvetovali. To pomeni, da je nujno potrebno pripraviti novo gradivo za udeležence, izdelati poseben priročnik za učitelje ob tem pa učitelje še naprej usposabljati za iskanje različnih virov učenja in za izdelovanje ustreznih učnih gradiv.

Učni pripomočki

Učitelj naj bi uporabljjal različne učne pripomočke, s katerimi bi ponazarjal učno snov ter motiviral udeležence za učenje. Evalvirali smo, katere učne pripomočke uporabljajo učitelji za posredovanje različnih vsebin. Izvajalske organizacije so pri tem vprašanju precej pomanjkljivo navajale vsebine. Vsi izvajalci uporabljajo skice, sheme, grafikone ali ponazorila, dobra polovica izvajalcev uporablja vizualna tehnična sredstva, kot so diapozitivi, grafoskop, film ipd. Avdotehnična sredstva, npr. kasete, plošče in radio uporablja večina izvajalcev, najpogosteje pri sproščanju in med odmori; 5 izvajalcev uporablja avdiovizualna sredstva, npr. video in televizijo, polovica izvajalcev uporablja računalnik, posamezni izvajalci pa tudi druge pripomočke, ki jih sami izdelajo ali kupijo, npr. plakate, zemljevide, ravnila, fotoaparat ipd.

Nadaljevanje v naslednji številki

mag. Alenka Janko Spreizer in mag. Ester Možina, ACS

UTRINKI IZ SVETA

Informacijsko-dokumentacijska dejavnost se spleta v omrežja

Avgusta lani smo v Novičkah poročali o Peti Unescovi mednarodni konferenci o izobraževanju odraslih (na kratko CONFINTEA V), katere dogajanje je temeljilo na geslu: Učenje odraslih – pravica in veselje, naloga in sredstvo. Če se nekoliko zamislimo nad uresničljivostjo naštetih vidikov učenja, kaj kmalu naletimo na problem dostopa do ustreznih informacij. CONFINTEA V je tej tematiki namenila posebno pozornost, saj je delovna skupina Raziskovanje, dokumentacija in statistika o učenju odraslih obravnavala temo: Oblikovanje svetovne skupnosti izobraževanja odraslih s pomočjo informacij in dokumentacije – razvoj omrežij. V dogovoru s koordinatorico skupine Ursulo Giere z Unescovega inštituta za izobraževanje (UIE), Hamburg, v nadaljevanju objavljamo njen članek z istim naslovom, ki je bilo izhodišče za julijsko razpravo.

Predvidevamo, da bomo v prihodnje še pisali o tej temi, saj bo predstavnik ACS-ja deloval v izvršnem odboru prej omenjene tematske skupine, ki bo pod vodstvom Unesca dalje razvijala informacijsko-dokumentacijske storitve za izobraževanje odraslih v svetu. Dosedanja prizadevanja ACS-ja, ki zadevajo to področje, se prav tako ujemajo s postavljenou nalogo, saj pri nas že od leta 1995 deluje Regionalno informacijsko-dokumentacijsko središče za države srednje in vzhodne Evrope. Unesco v tem prepoznava odlične možnosti za vzpostavitev ključnega informacijsko-dokumentacijskega vozlišča za ta del sveta, marsikaj pa je odvisno od pristojnih slovenskih ministrstev in njihove pripravljenosti, da tudi oni uvidijo strateško pomembnost projekta in ga ustrezno gmotno podprejo.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

Oblikovanje svetovne skupnosti izobraževanja odraslih s pomočjo informacij in dokumentacije – razvoj omrežij za informacijsko-dokumentacijske storitve v izobraževanju odraslih

Predstavljajte si, da ste raziskovalec v Sierri Leoneju, ki zavzeto išče informacije o metodah vrednotenja pismenosti odraslih... Ali politik v vzhodni Evropi, ki razmišlja o vpeljevanju nove zakonodaje o izobraževanju odraslih... Ali zdravstveni delavec v Šri Lanki, ki išče informacije o načrtovanju in uvajanju novih programov za razvoj skupnosti...

Dejstvo je, da se sleherni član skupnosti izobraževanja odraslih – kjer koli že živi in v kateri koli vlogi deluje – pri svojem delu kdaj pa kdaj sooča s pomanjkanjem informacij in drugih virov. Nenehnemu povečevanju znanja in nezadržnemu uveljavljanju novih medijev navkljub je za večino ljudi dostop do ustreznih informacijsko-dokumentacijskih storitev še vedno iluzija. Raziskovalci, politiki, gospodarstveniki, udeleženci izobraževanja odraslih, izobraževalci in vsi drugi, ki jih zadeva problematika vseživljenskosti učenja, imajo zelo neenak dostop do vseh vrst informacij in dokumentacij. Tudi podatkovne zbirke s področja izobraževanja odraslih so v svetu izrazito neenakomerno razporejene. Največji dokumentacijski centri s področja izobraževanja odraslih delujejo v Zahodni Evropi in Severni Ameriki. Tam zbirajo, obdelujejo in širijo predvsem znanje, ki je vsem na očeh, nimajo pa dostopa do manj znanih, izvirnih knjig in drugih medijev iz obrobnejših delov sveta. V marsikateri državi nimajo nikakrsne dokumentacije o izobraževanju odraslih, kjer pa so dokumentacijske storitve na voljo, se mnogi soočajo z nenehnim finančnim omejevanjem, če ne celo z grožnjo o njihovi ukinitvi. Po drugi strani pa vse večje potrebe po novih spretnostih in ustreznih možnostih za učenje povzročajo naraščajoče povpraševanje po informacijah in dokumentaciji o izobraževanju odraslih. Eno samo informacijsko-dokumentacijsko središče seveda ne more obvladati naraščajočega povpraševanja ter mnogovrstnosti in kulturne raznoterosti informacij. Mnoga središča so se zato začela povezovati v omrežja – po kriteriju, da gre za izobraževanje odraslih ali po geografski pripadnosti. Dejstvo je, da sta izmenjava virov in mednarodno sodelovanje postala nuja in izliv hkrati.

Tega izziva smo se dotaknili tudi na konferenci CONFINTEA V, kjer je bila prvič v zgodovini petih mednarodnih Unescovih konferenc organizirana delavnica o informacijsko-dokumentacijski dejavnosti na področju izobraževanja odraslih. Koordinirala jo je Ursula Giere, raziskovalka in vodja dokumentacijskega centra in knjižnice Unescovega inštituta za izobraževanje. Sodelovali so vodstveni delavci, raziskovalci in dokumentalisti, ki so si izmenjali izkušnje in zamisli ter začrtali navodila za nadaljnje delo. Konkretni cilj te delavnice je bila vzpostavitev temeljev in napotkov za razvoj t. i. "Omrežja omrežij" informacijsko-dokumentacijskih središč po svetu. Namen tega omrežja pa bi bil prikazati in razresiti trenutno neenako zbiranje in diseminacijo literature/medijev in informacij o izobraževanju odraslih v različnih svetovnih regijah. Na delavnici je bil imenovan izvršni odbor s predstavniki institucij iz vsega sveta: Unesco, Mednarodni urad za izobraževanje, Mednarodni svet za izobraževanje odraslih (ICAE), Svetovna banka, Center za dokumentacijo o izobraževanju odraslih in o položaju žensk, Sirakuška univerzitetna knjižnica in arhiv, Andragoški center Slovenije, ERIC Clearinghouse o izobraževanju odraslih in poklicnem izobraževanju, ALICE (Informacijska banka Evropske skupnosti o neformalnem izobraževanju odraslih v Evropi), Roessing fundacija iz Namibije, ACCU, ASPBAE, REDUC iz Latinske Amerike, Univerza v Damasku in nepalsko Ministrstvo za šolstvo.

Srečanje izvršnega odbora je načrtovano v drugi polovici leta 1998 z namenom, da člani preučijo dolgoročno usmrnitve pri uvajanju Omrežja omrežij, kar zadeva njegovo organizacijo, strukturo, določitev odgovornosti, financiranje, ustanavljanje središč, uporabo

novih tehnologij in s tem lažji dostop do informacij, preseganje kulturnih različnosti ter komunikacijskih ovir. Pregled informacijsko-dokumentacijskih storitev, ki ga trenutno pripravlja Dokumentacijski center pri UIE, bo dajal ustrezeno informacijsko podporo za diskusije na sestanku izvršnega odbora.

Več informacij o nadaljnjem razvoju Omrežja omrežij bo mogoče pridobiti iz treh aktivnosti, ki pomenijo nadaljevanje delavnice CONFINTEA V. Trenutno jih koordinira Dokumentacijski center pri UIE, ki v zadnjih desetletjih zavzema vodilno vlogo na področju mednarodne informacijsko-dokumentacijske dejavnosti izobraževanja odraslih:

1. priprava mednarodnega direktorija informacijsko-dokumentacijskih služb po svetu s poudarkom na naraščajoči uporabi novih tehnologij;
2. priprava analitične bibliografije o informacijsko-dokumentacijskih službah in omrežjih na področju izobraževanja odraslih;
3. Priprava analitičnega pregleda dokumentacije, ki je nastala v omenjeni delavnici CONFINTEA V.

Do priprave tega članka se je Omrežju omrežij priključilo 62 informacijsko-dokumentacijskih središč.

Razvoj Omrežja omrežij je usklajen z naslednjimi točkami Akcijskega načrta za prihodnost učenja odraslih, sprejetega na CONFINTEA V:

točka 20c: *Zboljšanje razmer za strokovni razvoj izobraževalcev in svetovalcev za odrasle /./ z razvijanjem informacijskih in dokumentacijskih storitev, tako da bodo vsi imeli dostop do njih in da bodo odražale kulturno identiteto okolja, v katerem delujejo.*

točka 22c: *Pospoševanje raziskovanja in študija učenja odraslih, ki naj zajame tudi politiko in naj bo akcijsko usmerjeno /./ z razvijanjem in povečevanjem zmogljivosti za raziskovanje in razširjanje znanja, s spodbujanjem izmenjave informacij, novih modelov in najboljših zgledov v državi in med narodi.*

točka 23a: *Priznavanje nove vloge države in socialnih partnerjev /./ z dogovori o njihovi medsebojni odgovornosti in sprejetjem ustreznih pravil za njihovo sodelovanje /./ za zagotavljanje strokovne podpore za odločanje političnih struktur, raziskovalcev, udeležencev izobraževanja prek omrežij.*

točka 55: *Strategije in mehanizmi izpeljave določil CONFINTEA V naj /./ zaradi ekonomičnosti in večje učinkovitosti /./ temelijo na obstoječih institucijah, strukturah in omrežjih.*

točka 57: *Na mednarodni ravni naj ima vodilno vlogo Unesco /./ skupaj z drugimi /./ omrežji. Unescov inštitut za izobraževanje (UIE) naj se okrepi in postane mednarodno referenčno središče za izobraževanje odraslih.*

Ursula Giere, UIE Hamburg

KOTIČEK JE VAŠ

Demonstracijska skupina – nov Dobin projekt

Že nekaj časa je vsem, ki delamo v izobraževanju odraslih, jasno, da učitelja zgoj formalna izobrazba, ko je ta na začetku svoje poklicne poti, ne oboroži za takojšnje učinkovito in samostojno delo z odraslimi. Še posebej je to moč opaziti pri poučevanju tujih jezikov, kjer se načini in metode dela tako hitro izpopolnjujejo in spreminjajo, da je praktično nemogoče tem spremembam takoj slediti tudi v učnih načrtih in standardih znanj ustreznih fakultet.

Vsak učitelj začetnik potrebuje mentorja, ki mu zaupa, ga usmerja, mu svetuje in daje korektne povratne informacije o njegovem delu. Prav zato smo se v Dobi odločili, da se v letošnjem letu projektno lotimo uvajanja mentorstva za učitelje, ki so sicer zaključili visokošolski študij jezika, a so brez praktičnih izkušenj pri delu z odraslimi. Vpeljali smo posebne, t. i. demonstracijske skupine za programe tujih jezikov, kjer imajo ti učitelji:

- možnost spremiljati delo izkušenih kolegov,
- se sami preizkusiti v poučevanju odraslih pod vodstvom mentorja.

Opazovane in izvedene ure mentor in učitelj začetnik na rednih srečanjih temeljito analizirata in evalvirata, pripravita cilje opazovanj naslednjega srečanja in predloge za izvajanje nadaljnjih demonstracijskih ur. Celoten projekt vodiča jezikovnih programov, ki usklajujeta in nadzorujeta delo mentorjev, organizirata interna izobraževanja z domaćimi in tujimi strokovnjaki in pripravljata evalvacijo projekta. Po prvih delnih analizah se je projekt izkazal kot utemeljen in uspešen. Z zbiranjem povratnih informacij učiteljev, ki so vključeni v projekt, pa se že kaže potreba po razširitvi prvotno postavljenih ciljev.

Irena Amič, Mateja Geder, Doba Maribor

OČI KRITIKE

Ali bo izobraževanje z davkom na dodano vrednost postalо še bolj nedosegljivo?

Sestavni del izboljševanja konkurenčnosti neke države na svetovnem trgu je oblikovanje strategije gospodarskega razvoja.

Ključni cilji strategije gospodarskega razvoja Slovenije so (Senjur, 1994):

1. hitrejša gospodarska rast z razvojnim dohitovanjem razvith evropskih držav;
2. večja konkurenčnost slovenskega gospodarstva;
3. vključevanje v evropsko povezovanje;
4. trajna obstojnost gospodarskega razvoja z okoljskega, socialnega in nacionalno-kulturalnega vidika.

Slovenija se lahko tržnim razmeram in tokovom v svetovnem, predvsem pa v evropskem gospodarskem prostoru le prilagaja, nanje pa ne more vplivati.

Načeloma velja, da je obseg domačega brutoproizvoda odvisen od proizvodnih dejavnikov, ki vplivajo nanj v različnih medsebojnih kombinacijah. Le-ti se lahko med sabo nadomestijo. To pomeni, da lahko določen obseg proizvodnje dosežemo z različno kombinacijo proizvodnih dejavnikov. Na izobraževanje moramo gledati kot na enega od dejavnikov gospodarskega razvoja ali vsaj kot na njegov prvi pogoj. S tem pa tudi izdatki za izobraževanje niso več "poraba", ampak postanejo razvojni kazalec.

Usmerjanje izobraževanja v svetu zaznamujejo:

- koncept permanentnega izobraževanja, ki bo rezultiral v dveh, medsebojno povezanih značilnostih bodoče družbe: doživljenjskemu izobraževanju in "učeci se družbi";
- prehod od kvantitativnih h kvalitativnim spremembam izobraževanja;
- situacija, ko je znanje pomembnejše kot pot do njega, zato bo prišlo do uveljavitve neformalnih oblik izobraževanja.

Zaradi omejenosti naravnih virov je v manjših državah še posebej pomembno in nujno, da je znanje čim bolj izrabljeno in prebivalstvo čim bolj izobraženo, tega pa za Slovenijo ne moremo trditi. Zaostajanje opazimo že pri formalni izobrazbi prebivalstva Slovenije, ki ima le 5,8 odstotka fakultetno izobraženega prebivalstva, 6 odstotkov z dveletno visoko šolo in 47,3 odstotka s srednjo šolo. Osnovno šolo ali manj ima kar 40,9 odstotka prebivalcev RS, ki bodo kaj kmalu predstavljali jedro brezposelnosti.

Prihodnost izobraževanja v Sloveniji, predvsem za to zadnjo skupino, bo po vsej verjetnosti krojil tudi sprejem zakona o davku na dodano vrednost, ki bi naj s 1. januarjem 1999 nadomestil sedanje prometne davke. Z njim naj bi bil tudi izpolnjen eden ključnih pogojev za vključitev Slovenije v Evropsko unijo, kjer je takšna obdavčenja obvezna. Davčni zavezanci za davek na dodano vrednost bodo vsi, ki opravljajo kakršnokoli pridobitno dejavnost na ozemlju Slovenije, oziroma vsi, ki so v zadnjem letu opravljali obdavčljiv promet in je ta presegel 2 milijona tolarjev bruto. Davek na dodano vrednost je pravzaprav enostaven davek, ki se obračunava od vsakega prometa blaga ali storitev.

V primerjavi s trenutno veljavnim sistemom prometnega davka pravzaprav ni oziroma ne bo bistvenih razlik. Navadni državljeni smo kot kupci blaga ali storitev vedno končni porabniki in plačamo ves davek. Prodajalec blaga ali storitev pa bo odvedel le tisti del, ki mu bo ostal, potem ko bo odštel vstopni davek. Vendar mora imeti za to ustrezno evidenco, dokumentacijo, račune. Tako bo tudi z vzpostavitvijo enotne

podatkovne zbirke vseh davčnih zavezancev možen večji nadzor. Z uveljavitvijo davka na dodano vrednost naj bi se zaradi povečanja števila davčnih zavezancev priliv v državno blagajno povečali in tudi možnost utaj bo manjša. Predvidena je enotna 20-odstotna splošna davčna stopnja, s katero bi predvsem poenostavili obračunavanje davka. To pa v praksi pomeni precejšnje podražitve vsega, kar je zdaj obdavčeno z nižjimi prometnimi davki (kulturne storitve, hrana, šolske potrebščine...).

V 35. členu predloga zakona o davku na dodano vrednost so navedene davčne oprostitve. Med njimi so tudi storitve predšolske vzgoje in izobraževanja otrok in mladine, šolskega in univerzitetnega izobraževanja, ki jih ponujajo osebe javnega prava, vključno z izdelki in storitvami, tesno povezanimi s temi dejavnostmi. Kaj pa bo z ostalimi izobraževalnimi storitvami, ki so trenutno obdavčene s 5 odstotki? Podražile se bodo in postale še bolj nedostopne tistim, ki jih, tudi zaradi slabšega socialnega položaja, najbolj potrebujejo. Pripravljenost posameznikov in družin, da financirajo lastno izobraževanje, lahko ilustriramo s podatkom o spremembah v financiranju udeležbe v srednješolskih programih za odrasle: delež posameznika v strukturi cene izvedbe se je povečal od 41 odstotkov v letu 1989 na 70 odstotkov v letu 1994, delež podjetja se je v istem obdobju zmanjšal od 52 odstotkov na 24; delež države pa od 7 na 6 odstotkov. (Vir: O. Drofenik, ACS, 1996)

Menim, da bi morala vlada oproriti plačilo davka na vse izobraževalne oblike in tako povečati dostopnost izobraževanja mladim, brezposelnim ali premalo izobraženim oziroma vsem zainteresiranim. Sprejeti bi morala ukrepe, s katerimi bi povečala motivacijo posameznikov in podjetij za posodabljanje znanja in s tem vplivala na gospodarski razvoj.

Alenka Gorza Čretnik, Zveza ljudskih univerz Slovenije

KAJ MENITE?

Etični vidiki izobraževanja

Kadar član(-ica) oceni, da se od njega (nje) zahteva ali pričakuje delovanje, ki je v nasprotju z njegovimi (njenimi) etičnimi načeli ali osebnim znanstvenim in intelektualnim prepričanjem ali človeško vestjo, je dolžan(-na) sprožiti razpravo o tem vprašanju. Če razprava pokaže, da so njegovi (njeni) pomisliki upravičeni, če se konča brez jasnega izida ali če do razprave brez krivde člana sploh ne pride, društvo podpira članovo pravico, da ravna po svoji vesti.

(Člen 4, Kodeks univerzitetnih profesorjev Slovenije)

Glede na to, da me kar precej sprašujete glede "različnih etik" oziroma potencialnega konflikta med osebnimi vrednotami in vrednotami okolja, kjer delate, mi je, priznam, citirani člen iz obljudljenega in tudi poslanega kodeksa prišel prav. Sam vam pravega odgovora ne morem dati. Dvomim tudi, da vam rešitev, ki bo vedno in povsod "delovala", sploh kdo lahko da. Načeloma pa vas seveda lahko izzivam – na primer:

- zamenjajte organizacijo ali
- spremenite organizacijo,
- sicer bo tako ali tako organizacija
- zamenjala ali
- spremenila vas.

Vem seveda, da v praksi stvari ponavadi ne postavljamo tako ostro in je življenje, tudi kar zadeva etiko pri delu, velik kompromis. Da je ta praviloma povezan s takšno ali drugačno močjo "nasprotnika", pa je tudi res. Toda – ali vendarle ne obstajajo neke meje, prek katerih tudi etični kompromis ne more iti? Kje so te meje, kdo jih postavlja – mi sami, drugi namesto nas? Katerim zahtevam okolja, ki niso v skladu z vašimi vrednotami, ste pripravljeni popustiti, kaj ste pripravljeni priznati drugim – učencem, nadrejenim, sodelavcem?

O vaših razmišljanjih na to temo (če bodo prispela) drugič. Tokrat v nadaljevanju izpolnjujem oblubo in namenjam nekaj besed knjige Petra Jarvisa *Ethics and education for adults in a late modern society*. Samo tri stvari pravzaprav lahko na tem mestu izberemo za kratko predstavitev besedila in vse so na neki način povezane z vašimi vprašanji in razmišljanjji.

Prvo je spoznanje, da ni jasnih, splošnih in večnih pravil za etično vedenje, pa naj etiko še tako poskušamo kodificirati. Vendar, pravi Jarvis, nezmožnost kodifikacije etičnega vedenja ne pomeni, da se ni moč izogniti etičnemu nihilizmu. Če kaj, potem takšno spoznanje pomeni ravno nekaj nasprotnega – odgovornost posameznika za pravilno etično izbiro. Tej odgovornosti se nihče ne sme in ne more izogniti.

Drugi dve Jarvisovi trditvi, ki ju predstavljamo, se neposredno navezujeta na izobraževanje in vsaj prva nam je tudi zelo domača, saj je v zvezi z vedno večjo povezanostjo izobraževanja s "koristnostjo" in komercializacijo. Ker je izobraževanje postalo blago, ki se prodaja na trgu, se tudi glede etičnih vsebin in etičnega viđika nasploh izobraževanje podreja tistem, ki zanj in za učenje plača. Slednji pa se zadovoljuje s "konvencionalno" ravnjo in obsegom etičnih vsebin - to pa so pravila in zakoni, ki se jim je treba podrejati. Tako s strani izobraževalcev kot tudi s strani udeležencev izobraževanja bi sicer pričakovali večje apetite po etiki – po takšni, ki bi bila temelj za oblikovanje posameznika, dovzetnega za dobro drugih in skupnosti kot celote. Vendar takšna, "superiorna" etika očitno nima tržne vrednosti in ni v interesu tistih, ki izobraževanje plačujejo in s tem tudi nadzirajo.

Da ne bo pomote – govorimo o odsotnosti etike kot integrativnega dela ali samostojne vsebine v izobraževanju. Zahteve po etični primernosti izobraževalcev slej ko prej ostajajo – tudi kot prastrah pred poučevanjem kot simboličnim nasiljem. To je

naslednji problem, ki ga Jarvis obdela v svoji knjigi, in zadnji, ki ga omenjamo v članku. Učitelj naj bi imel moč, ki jo lahko, predvsem v odnosu do učencev, zlorablja. Ne zanikamo, da je to možno, vendar je pri tem vseeno treba ločiti moč (prisile) in avtoriteto. Da bi bil uspešen, učitelj avtoriteto potrebuje, čeprav se s tem ujame v svojevrsten paradoks. Avtoriteta zahteva ubogljivost, prav nekonformnost pa je po drugi strani tisto, kar omogoča dvigniti moralno odgovornost na raven, ki presega konvencionalno in pomeni skrb za skupno dobro. Učenec ne more postati osebnost, če se stalno podreja, in učitelj ne more voditi učenca, če sam nima avtoritete... Toliko Jarvisa za pokušino. Knjiga, ki se jo splača prebrati.

mag. Janko Berlogar, ACS

PRIPRVLJAMO/PRIPRAVLJAJO

Kurikularna prenova in spopolnjevanje andragoških delavcev

Kurikularna prenova ustvarja v slovenskem šolskem prostoru širok dialog, v katerem se srečujejo predvsem strokovnjaki in učitelji. Dosedanji dosežki prenove so poleg drugih rezultatov odprli razpravo do te mere, da je spodbudila razvoj znanja in spretnosti, ki so si v Sloveniji le stežka utirali pot. Sinteze, ki se oblikujejo v različnih eksperimentih in delovnih skupinah, so namenjene strokovnejšemu in temeljitejšemu delu vseh posredno ali neposredno vključenih v prenovo. Ob tem se razvijajo tudi področja, ki zajemajo znanje, kljub svoji obrobnosti glede na cilje in potek kurikularne prenove temeljno za kakovostno rast vseh subjektov v sistemu vzgoje in izobraževanja.

Uspešna prenova izobraževalnih programov ni odvisna le od dobro načrtovanega in stalno prenavljajočega se kurikuluma. Kurikulum v izobraževalne ustanove sicer prinaša okvire, v katerih naj poteka izobraževalni proces, sam po sebi pa še ne zagotavlja, da bodo cilji kurikuluma in namera načrtovalcev tudi dejansko doseženi. Zaradi tega dejstva se tudi ob sedanji šolski prenovi zavedamo znanih dejstev, ki so spremiljala vse dosedanje prenove in nas opozarjajo, da brez kakovostnejše skrbi za vzporedno usposabljanje učiteljev in brez stalne skrbi, ki zagotavlja kakovostno učno okolje in klimo, ostanemo le na pol poti.

V Andragoškem centru smo z delom v Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih in z aktivnostmi znotraj posameznih programskih komisij intenzivno vključeni v dogajanje prenove. Cilji prenove na področju izobraževanja odraslih so zares sodobni, saj v najširšem smislu demokratično odpirajo možnosti vsem za vseživljenjsko

učenje. Z željami po tesnejšem povezovanju z učitelji, ki bodo dejanski nosilci prenove in bodo ta spoznanja uveljavljali v neposrednih učnih procesih z udeleženci, smo pripravili poseben izobraževalni projekt.

Pripravili smo izbor modulov za tri skupine andragoških strokovnjakov glede na potrebo poslanstvo in status, ki ga imajo znotraj področja izobraževanja odraslih. Pri izboru modulov smo izhajali iz potreb po informacijah, znanjih in spretnostih, ki jih določena skupina potrebuje za učinkovito in kakovostno delo. Tako je nastal splet modulov, iz katerih smo ob upoštevanju značilnosti posamezne ciljne skupine in ciljev, ki jih narekuje kurikularna prenova izobraževanja odraslih, sestavili tri različne izobraževalne programe.

Izobraževalni program *Kurikulum v izobraževanju odraslih* je namenjen članom Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih in članom Programskega komisija na področju izobraževanja odraslih. Izobraževalni program se priporoča tudi članom različnih kurikularnih komisij na drugih področjih, ki sodelujejo pri pripravi izobraževalnih programov, v katere se vključujejo tudi odrasli. Izobraževalni program *Organiziranje izobraževanja odraslih in kurikulum* je namenjen vodjem in organizatorjem izobraževalnih programov za odrasle. Izobraževalni program *Učitelji odraslih in kurikulum* pa učiteljem v izobraževalnih programih za odrasle.

Predlog programov obsega ponudbo 27 modulov in omogoča vključevanje v posamezne programe posameznikom in različnim ciljnim skupinam, ki specifična znanja potrebujejo za delo v komisijah, in vsem, ki bodo kasneje vnašali in uveljavljali cilje, načela in določila prenove v prakso.

Pri oblikovanju predloga izobraževalnih programov smo se odločili za modularni pristop. Tako je nastal splet módulov, iz katerih smo ob upoštevanju značilnosti posamezne ciljne skupine in ciljev, ki jih narekuje kurikularna prenova izobraževanja odraslih, sestavili tri različne izobraževalne programe. Modularni pristop pomeni prilagajanje individualnim potrebam z upoštevanjem načel izbirnosti, postopnosti, majhnih korakov, interesnega in aktivnega vključevanja udeležencev ter takojšnje povratne informacije o usvojenem znanju. Vsak modul je neodvisna in vsebinsko zaokrožena enota s poudarkom na jasno opredeljenih ciljih. Vsak modul se tudi zaključi z določenim preverjanjem znanja in evalvira kot zaključena celota.

Tak pristop prinaša novosti in prednosti učiteljem, udeležencem in pri doseganju ciljev kurikularne prenove, saj odpravlja rutino pri poučevanju, omogoča osebni odnos predavatelj-udeleženec, omogoča sprotno ocenjevanje udeleženčevega napredovanja in prilagajanje ponujenih vsebin. Poleg tega modularni pristop omogoča, da udeleženci vsebine posamezne modulov usvojijo s samostojnim učenjem.

Želimo, da bi izobraževanje in usposabljanje, ki smo si ga začrtali, čim prej zaživel. Danes vam tako predstavljamo prvi sklop modulov, ki smo jih pripravili za učitelje in izvajalce programov za odrasle. Kljub temu, da prenova programov še ni končana, vabimo vse, ki se pri svojem delu srečujete z odraslimi, da si vzmete nekaj časa in

si v prijetni družbi pridobite tista znanja, ki jih kot učitelji potrebujete za uspešno in učinkovito delo. V aprilu in maju bomo izvedli tri module, in sicer:

- **Modeli osebnostnih struktur,**
- **Metode poučevanja odraslih,**
- **Učna komunikacija v skupinah odraslih.**

V delavnicah boste najprej poglobili in pridobili sodobno psihološko znanje, ki ga boste lahko uspešno uporabili pri svojem delu s skupinami odraslih udeležencev. Spoznanja boste nenehno primerjali s svojo prakso, si jo na ta način bogatili in izboljševali. Ob zaključku modulov boste imeli več znanja in izkušenj o različnih metodah in tehnikah. Z izkušnjami, ki si jih boste pridobili v modulih, si boste povečali možnost izbire in uporabe tudi zahtevnejših metod in tehnik. Posebej se boste vadili v načinih spodbujanja motivacije, v odzivanju na različne spodbude in spremembe v učnem procesu, tehnikah, ki upoštevajo različne učne sloge, s čimer si boste povečali fleksibilnost v uporabi različnih metod in tehnik poučevanja. Ves čas in še posebej v delavnici "Učna komunikacija v skupinah odraslih" boste posebno pozornost posvečali oblikovanju spodbujajočega učnega okolja in povečevanju možnosti za uspešno komunikacijo na vseh ravneh.

Module bomo izvedli v naslednjih terminih:

- **15. in 16. aprila 1998: MODELI OSEBNOSTNIH STRUKTUR** (dr. Vlasta Zabukovec in Brigit Hruševar Bobek)
- **7., 8., 28. in 29. maj 1998: METODE POUČEVANJA ODRASLIH** (Nada Mulej)
- **3. in 4. junij 1998: UČNA KOMUNIKACIJA V SKUPINAH ODRASLIH** (Nada Mulej)

Moduli bodo oblikovani delavniško. Kratka predavanja se bodo ves čas prepletala z delom po skupinah in samostojnimi nastopi. Programi so vključeni v Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja in prinašajo od 1 do 2 točki.

Vabimo vas, da izrabite to izjemno priložnost in se tako pod vodstvom izkušenih strokovnjakov in praktikov izpopolnite v veščinah vodenja učnega procesa. Delavnice bodo vse dni potekale od 9. do 16. ure. Kotizacije ni! Poleg kakovostnega gradiva boste dobili tudi sokove in kavo.

Novičkam prilagamo tudi prijavnico, ki jo izpolnjeno pošljite na naslov Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana ali po faksu 061 445 881 najpozneje do 9. aprila 1998. Dodatne informacije lahko dobite na telefonu 061 1842 573.

Darko Mali, ACS

Nenehno usposabljanje v dobro narave in ljudi

Izobraževanje na Zavodu za gozdove Slovenije ima svoj temelj v poslanstvu Zavoda, ki ga označuje geslo "Delo z gozdom v dobro narave in ljudi" oziroma "Kakovost gozda, gozdne pokrajine in človekovega življenja". Skrb za uravnoteženo in nemoteno sobivanje človeka in narave, na načelih trajnosti, sonaravnosti, mnogonamenskosti in biološke pestrosti je poglavitna naloga Zavoda. Gozdarji to plemenito nalogo uresničujejo s pomočjo strokovnega svetovanja in izobraževanja lastnikov gozdov in vseh zaposlenih, s pomočjo finančnih spodbud in s pomočjo instrumentov normativnega značaja.

Na Zavodu so razvili izobraževalni projekt, ki zagotavlja dvig splošne ozaveščenosti strokovne in širše javnosti o pomenu gozda in sobivanju človeka in narave. Vsi zaposleni se stalno strokovno usposabljajo in spopolnjujejo. Hkrati se zavedajo pomena sodobnih andragoških znanj, saj cilje lahko dosegajo le s kvalitetnim andragoškim delovanjem.

**V petek, 24. aprila 1998, ob 9. uri
vas vabimo na izobraževalno srečanje v prostorih ACS
NENEHNO USPOSABLJANJE V DOBRO NARAVE IN LJUDI!**

Primož Iliešič nam bo predstavil koncept in potek izobraževanja, ki ga organizira in vodi Zavod. Hkrati bo ob videoposnetkih spregovoril o spoznanjih in izkušnjah, ki so si jih delavci Zavoda pridobili na študijskem obisku v Ameriki in na Japonskem.

Na strokovnih srečanjih v Ameriki in na Japonskem so si pridobili informacije o izobraževanju lastnikov gozdov, ki upošteva na svojsko naravno, kulturno in zgodovinsko okolje. Tako nam kot delavcem Zavoda te izkušnje lahko pomagajo, ko razmišljamo o ozaveščanju javnosti in se drug od drugega učimo odkrivatev naravne zakonitosti in še posebej, kako z odnosom do narave bogatiti in dvigati kulturo učenja vseh.

Vabljeni na predstavitev in klepet! Veseli bomo, če nas boste pred tem poklicali po telefonu 061 1842 573.

Darko Mali, ACS

Temelji emocionalne inteligence

"Vsakdo se lahko razjezi. To ni težko. A biti jezen na pravo stvar, v pravi meri, o pravem času in s pravim ciljem, pa še na pravi način – to pa ni lahko!" (Aristotel)

Kaj je emocionalna inteligenco? Kako vpliva na našo uspešnost pri učenju, delu in nasploh v življenju? Emocionalna inteligenco je prepoznavanje, obvladovanje in izražanje čustev na primeren način. Razvijamo jo vse življenje, ko se učimo prisluhniti, upoštevati in izražati svoja čustva ter sodelovati z drugimi.

Pojem *emocionalna inteligenco* je prvi uporabil Daniel Goleman, ki v svoji knjigi z enakim naslovom piše, da emocionalna inteligenco določa, kako uspešno bomo uporabljali svojo umsko inteligenco. Čustvovanje je sestavni del življenja. Čustva nas opozarjajo na za nas pozitivna ali negativna dogajanja v okolju. Čustveni odzivi so posledica stališč, prepričanj in vzorcev iz preteklosti. Bolje kot poznamo vzvode svojih čustvenih reakcij, laže bomo usmerjali, obvladovali in izražali svoja čustva, bolje se bomo znali sporazumevati in bolj bomo razumeli sebe in druge. Čustva niso nujno edini in pravi odraz objektivnega dogajanja in naša odločitev je, ali in kako se bomo nanje odzvali. Vsekakor pa jim je treba znati prisluhniti, saj usmerjajo naše delovanje.

Za človeka, obdarjenega z visokim EQ, je značilno hitro zaznavanje razpoloženja soljudi, njihovo razumevanje in primerno odzivanje. Tisti, ki zna ravnati s čustvi drugih, ima lastnost voditelja; bliskovito spregleda družbene odnose, intrige in lažne prijatelje. To pa je socialna spretnost, ki je temelj dobrega sodelovanja, učinkovitih timov in organizacij.

Inštitut za razvijanje osebne kakovosti v začetku maja prireja seminar z naslovom *Temelji emocionalne inteligence*, predavala bo mag. Sandi Redenbach iz ZDA. Informacije po tel. 061 168 43 78.

Greta Bratovš, Inštitut za razvijanje osebne kakovosti, Ljubljana

POSVETI, KONFERENCE

Vabilo na srečanje mednarodnega združenja ISCAE

Mednarodno združenje primerjalnega izobraževanja odraslih (International Society of Comparative Adult Education – ISCAE) organizira 2. srečanje raziskovalcev s področja

primerjalnega izobraževanja odraslih. Srečanje bo od 10. do 12. septembra 1998 v Radovljici. Namenjeno bo posredovanju znanja in izkušenj, ki so jih udeleženci pridobili pri sedanjem in preteklem delu pri komparativnih raziskavah, prenašanju novih idej in nasprotnih navezovanju stikov med strokovnjaki na tem področju. Delo v majhnih skupinah pa bo omogočilo aktivno sodelovanje vseh udeležencev ter navezovanje stikov z dejavnimi v komparativnem izobraževanju.

Združenje za komparativno raziskovanje v izobraževanju odraslih je bilo ustanovljeno pred nekaj več kot 30 leti. Pomemben dogodek v njegovem začetnem razvoju je bila konferenca v Exeterju. Na tem zgodovinskem srečanju so udeleženci opredelili temeljne značilnosti komparativnega preučevanja v izobraževanju odraslih, in sicer:

- predmet raziskovanja se mora nanašati na izobraževanje odraslih in obravnavati probleme na tem področju;
- postavljeni problemi in vprašanja temeljijo na primerjavi vsaj dveh situacij (v državah, regijah, okoliščinah);
- raziskovalni projekti morajo preseči zgolj opisovanje pojavov v izobraževanju odraslih in prodreti ter ugotoviti njihove globlje vzroke in značilnosti.

Zadnje srečanje raziskovalcev primerjalnega izobraževanja odraslih je bilo leta 1995 v Bambergu, sodelovalo pa je 30 strokovnjakov z vsega sveta. V zadnjih treh letih se je članstvo precej povečalo in danes združenje šteje približno 30 članov.

Prijave in cena

Za udeležbo na mednarodnem srečanju se lahko prijavite pri Jasmini Mirčevi, Andragoški center Republike Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana. Telefon: 061 1842-590 ali 061 443-417, faks: 061 445-881, el. naslov: jasmina.mirceva@acs-saec.si, najkasneje do 1. junija. Rok za oddajo povzetkov je do 1. junija. Srečanje bo potekalo v angleškem jeziku.

Kotizacija je 250 DEM v tolarski protivrednosti. Vključuje: udeležbo, delovno gradivo, ki ga boste prejeli na konferenci, in druge materialne stroške, stroške izleta in udeležbo na kulturnih prireditvah. Stroški bivanja na udeleženca pa so 240 DEM v tolarski protivrednosti, vključujejo tri polne penzije.

Jasmina Mirčeva, ACS

OBVESTILA

Razpis programov Phare LIEN in programov Phare partnership 1997

Evropska zveza v okviru programov Phare in Tacis podpira proces ekonomskih in socialnih reform v osrednjih in vzhodnih evropskih državah ter v novih neodvisnih državah in Mongoliji. Za pomoč nevladnim neprofitnim organizacijam, ki igrajo pomembno vlogo v razvoju demokracije ter civilne družbe, je evropska komisija pripravila razpis za programe Phare in Tacis LIEN 1997 in programe Phare partnership 1997.

Program Phare LIEN pomaga marginalnim (deprivilegiranim) skupinam in finančno podpira nevladne organizacije, ki delajo v socialnem sektorju v osrednjih in vzhodno-evropskih deželah, novih neodvisnih državah in v Mongoliji. Podpira projekte, s katerimi se pomaga (1) najbolj marginalnim skupinam žensk za izboljšanje njihovih pogojev in statusa ter (2) socialno izključenim skupinam za pomoč pri socialni reintegraciji, s spodbujanjem zdravstvene in socialne podpore (manjšine, hendikepirani, starejši, brezdomci, otroci na cesti, zlorabljeni otroci, nepismeni, brezposelni, žrtve AIDS-a, žrtve krutosti itn.). Projekti morajo imeti najmanj dva nevladna partnerja iz dežel Phare, ali EU ali iz dežel Tacis in EU.

Za program Phare LIEN, v okviru katerega lahko neprofitne nevladne organizacije iz Slovenije zaprosijo za sredstva, je na voljo 10 milijonov ECU. Sredstva EU pokrivajo največ 80 odstotkov celotne vrednosti projekta. Sredstva EU so med 10.000 in 200.000 ECU. V zelo obsežni dokumentaciji in navodilih za prijavo na razpis so opisani še finančni pogoji, trajanje projekta, kriteriji za izbiranje projektov, katere kriterije bodo uporabljali pri evalvaciji prijave, kaj se zgodi, če je projekt izbran ipd. Lahko pa se prijavijo tudi manjši projekti, ki imajo preprostejše kriterije.

Rok za prijavo na razpis je 29. maj 1998 do 13. ure. O izidu razpisa obveščajo po petih mesecih.

Morebitni interesi lahko dobite več informacij na internetskem naslovu, ki je objavljen v dopisu in publikaciji: <http://europa.eu.int/comm/dg1a/index.html>. Splošne informacije o programih Phare in Tacis LIEN lahko dobite na naslovu:

LIEN – PARTNERSHIP, Financial and Administrative Office, IBF International Consultant, Rue Montoyer, 63, B-1000 Brussels, Belgium.

Tel: (+32-2) 237 09 52, faks: (+32-2) 237 09 55, el. naslov: info@ldp.ibf.be

mag. Alenka Janko Spreizer

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Reporting system on access, quality and volume of continuing vocational training in Europe / Marc Ant (et al.), eds. Neuwied ; Kriftel; Berlin: Luchterhand, 1996. 344 str.

Ri/conoscersi: per una nuova geografia delle identità: 3° convegno internazionale delle città' educative, Bologna, 11-12 novembre 1994. /a cura di Miriam Traversi e Piero Caccheto. Bologna: Comune di Bologna, Settore Instruzione e Sport, 1996. 479 str.

Robinson, David L.: Brain, mind and behavior. A new perspective on human nature. Westport; Connecticut; London: Praeger, 1996. 171 str.

The program evaluation standards: how to assess evaluations of educational programs /the Joint Committee on Standards for educational evaluation; James R. Sanders, chair. 2nd ed. Thousand Oaks; London; New Delhi: Sage, 1994. 222 str.

Regionalentwicklung in lokaler Bildungsarbeit: Dokumentation der Ring-Fachtagung, 13.-14. November 1995. Wien: Ring Österreichischer Bildungswerke, 1997. 40 str.

Römpkes, Leon: Report on the vocational education and training system in Slovenia. Torino: European Training Foundation, 1995. 53 str.

Seifert, Josef W.: Vizualizacija, prezentacija, moderacija. Maribor: Doba, 1996. 160 str.

Shaefer, Sheldon: Partnerships and participation in basic education: a series of training modules and case study abstracts for educational planners and managers. Paris: International Institute for Educational Planning (IIEP), 1996. (IIEP teaching materials).

Volume I: Training modules.

Volume II: Case study abstracts.

Škarić, Ivo: V iskanju izgubljenega govora. Ljubljana: Praviljno gledališče, 1996. 187 str. (Zbirka Šola retorike; letnik 1, knjiga 4)

Social portrait of Europe. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1996. 262 str.

Srednješolsko izobraževanje v Republiki Sloveniji 1990-1996 / Šuredil Anton Slancič. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 1996. 248 str.

Strategies for housing and social integration in cities. Paris: OECD Publications, 1996. 331 str.

Študijski krožki v deželi suhe robe/uredil Bojan Žnidaršič. Cerknica: Vitra, Center za uravnotežen razvoj, 1996. 34 str.

Svetina, Metka: Standardi in normativi v izobraževanju brezposelnih: sklepno poročilo / voditeljica projekta Metka Svetina; raziskovalna sodelavka Sonja Klemenčič. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1996. 91 str.

Tome, Marija; Kranjc, Renata; Šlander, Veronika: Poklicno in strokovno izobraževanje: informacija. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije, 1996. 121 str.

Training for enterprise: conference of ministers from member states of the European Union and the countries of Central and Eastern Europe and Central Asia, Turin, 28 May 1996. Torino: European Training Foundation (ETF), 1996. 95 str.

Učenje - skriti zaklad : poročilo Mednarodne komisije o izobraževanju za enaindvajseto stoletje, pripravljeno za Unesco / člani komisije Jacques Delors Šet al.Č. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport RS, 1996. 261 str.

Ugotavljanje in potrjevanje znanja. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije, 1996

Vsebina:

Priročnik / Nataša E. Jelenc

Učni dosežki. Učitelji v programih usposabljanja za življenjsko uspešnost (UŽU) / avtorice: Nataša E. Jelenc, Alenka Janko, Ester Možina

Učni dosežki. Mentorji študijskih krožkov (ŠK) / avtorji: Nataša E. Jelenc, Slavica Černoša, Sabina Jelenc, Sonja Klemenčič, Nena Mijoč, Miran Morano, Nada Mulej, Natalija Žalec.

The unemployment insurance scheme. Copenhagen: The Danish Ministry of Labour, 1996. 15. str. (Denmark - labour market policy).

Vocational education and training in Spain / Manuel Lopez Quero (et al.). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1996.

What really matters in adult education program planning: lessons in negotiating power and interests / eds. R. M. Cervero, A. L. Wilson. San Francisco: Jossey-Bass, 1996. 106 str. (New directions for adult and continuing education; No. 69).

Wissen für alle: Beiträge zum Stellenwert von Bildung in der Demokratie / Gerhard Bisovsky, Christian Stifter, Hrsg. Wien: Verband Wiener Volksbildung, 1996. 275 str.

Workplace learning: debating five critical questions of theory and practice / ed. Robert W. Rowden. San Francisco: Jossey-Bass, 1996. 117 str. (New directions for adult and continuing education; No. 72, Winter 1996).

World employment 1996/97: national policies in a global context. Geneva: International

Labour Office (ILO), 1996. 212 str.

Vogel, Norbert: Grundtvigs Bedeutung für die deutsche erwachsenenbildung: ein Beitrag zur Bildungsgeschichte. Bad Heilbrunn: Klinkhardt, 1994. 336 str.

Freire, Paulo: The politics of education: culture, power, and liberation. New York (etc.): Bergin and Garvey, 1985. 209 str. (Critical studies in education series)

Formen und Status des privaten und nicht-staatlichen Bildungswesens in den mitgliedstaaten der Europäischen Gemeinschaft. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1992. 95 str.

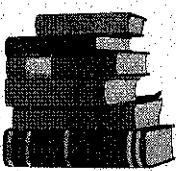
Higher education and employment: the changing relationship: recent developments in continuing professional education: report of the Commission of the European Communities. Paris: OECD, 1992. 34 str. (OECD/GD(92)73).

The main system of financial assistance for students in higher education in the European Community. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1993. 35 str.

Requirements for entry to higher education in the European Community. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1993. 60 str.

The teaching of modern foreign languages in primary and secondary education in the European Community. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1993. 72 str.

Peter Monetti, ACS

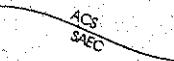
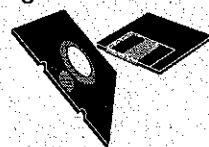

Bralcem Novičk sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure.

Vabljeni.

Avtorje prosim, da pošljete svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (tovorno vrnili), ali po elektronski pošti (zvonka.pangerc@acs-saec.si). Priloge, ki bi jih želeli poslati skupaj z Novičkami, morajo biti jezikovno pregledane.

Urednica

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje

consulting, research, development, Info-centre, education